

مرکز مجازات امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۷۴) ۷۰

استاد: وافى یزدى

موضوع: جمع مکسر

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

"فِعَال"

مفرد: كَعَبٌ، ثَوْبٌ، صَنْخَمٌ، صَعْبٌ، صَنِيعَةٌ، جَمَلٌ، جَبَلٌ، رَقَبَةٌ، ثَمْرَةٌ، ذَنْبٌ، ظِلٌّ

جمع: كِعَابٌ، ثِيَابٌ، صِخَامٌ، صِعَابٌ، صِيَاعٌ، جِمَالٌ، جِبَالٌ، رِقَابٌ، ثِمَارٌ، ذُنَابٌ، ظِلَالٌ

این وزن، جمع اسم های بسیاری با وزن های گوناگون است. مانند: "كِعَابٌ، ثِيَابٌ، صِخَامٌ، صِعَابٌ، صِيَاعٌ، جِمَالٌ،

جِبَالٌ، رِقَابٌ، ثِمَارٌ، ذُنَابٌ، ظِلَالٌ در جمع واژگان: كَعَبٌ، ثَوْبٌ، صَنْخَمٌ، صَعْبٌ، صَنِيعَةٌ، جَمَلٌ، جَبَلٌ، رَقَبَةٌ، ثَمْرَةٌ، ذَنْبٌ،

ظِلٌّ

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

"فُعُول"

مفرد: كَبِدٌ، لَيْثٌ، فَيْلٌ، جُنْدٌ، شَجَنٌ

جمع: كُبُودٌ، لَيْوُثٌ، فَيْوُولٌ، جُنُودٌ و شُجُونٌ

این جمع بیشتر برای وزن های: "فَعَلٌ، فَعْلٌ، فَعِلٌ، فُعَلٌ" و گاه نیز برای وزن "فَعَلٌ" به کار رفته است. مانند: كُبُودٌ،

لَيْوُثٌ، فَيْوُولٌ، جُنُودٌ و شُجُونٌ. در جمع واژگان: كَبِدٌ، لَيْثٌ، فَيْلٌ، جُنْدٌ، شَجَنٌ.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

"فِعْلَان"

مفرد: غَرَابٌ، جُرْدٌ، حُوتٌ و جَارٌ، صِنُو و حَائِطٌ

جمع: غَرِبَانٌ، جِرْدَانٌ، حَيْتَانٌ، و جِيرَانٌ، صِنُونٌ و حِيْطَانٌ

امام صادقؑ آنلان مدرس

این جمع، بیشتر برای چهار وزن زیر آمده است: ۱- فُعَال ۲- فُعَل ۳- فُعَل (در صورتی که عین الفعل آن، واو باشد) ۴- فُعَل (در صورتی که حرف دوم آن، الف باشد) "غِرْبَان، جِرْذَان، حِیْتَان، وَجِیرَان" در جمع واژگان: غُرَاب، جُرْد، حُوت و جَار.

- گاه نیز "فُعَلَان" جمع اسم هایی، نه بر وزنهای بالا، قرار می گیرد. مانند: "صِنُون و حِیْطَان" در جمع: "صِنُو و حَائِط

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

"فُعَلَان"

مفرد: فَضِیب، حَمَل، حَشَب و بَطْن
جمع: قُضْبَان، حُمَلَان، خُشْبَان، بَطْنَان

"فُعَلَاء"

مفرد: عَلِیم، عَظِیم، نَبِیْه، ظَرِیف - صَالِح، عَالِم، جَاهِل و شَاعِر
جمع: عُلَمَاء، عُظَمَاء، نُبُهَاء، ظُرَفَاء - صُلَحَاء، عُلَمَاء، جُهَلَاء، و شُعَرَاء
این وزن جمع، برای دو گونه صفت به کار می رود:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۱. برای وزن "فَعِیل" به معنی "فَاعِل" که صحیح الآخر و برای مذکر عاقل باشد. مانند: عُلَمَاء، عُظَمَاء، نُبُهَاء، ظُرَفَاء. در جمع صفت های: عَلِیم، عَظِیم، نَبِیْه، ظَرِیف.

۲. برای صفت مذکر عاقل (در صورتی که به معنی: طبیعت، ستایش یا نکوهش آمده باشد). بر وزن "فَاعِل". مانند: صُلَحَاء، عُلَمَاء، جُهَلَاء، و شُعَرَاء. در جمع: صَالِح، عَالِم، جَاهِل و شَاعِر.

"أَفْعِلَاء"

مفرد: صَفِیّ، وَلِیّ، عَزِیز و ذَلِیل
جمع: أَصْفِیَاء، أَوْلِیَاء، أَعْرَاء، أَدْلَاء

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

این وزن جمع، برای صفت بر وزن "فَعِیل" است (در صورتی که معتل اللام یا مضاعف باشد). مانند: "أَصْفِیَاء، أَوْلِیَاء، أَعْرَاء، أَدْلَاء". در جمع صفت های: "صَفِیّ، وَلِیّ، عَزِیز و ذَلِیل"